

سلام عليكم و رحمه الله

بسم الله الرحمن الرحيم

«الهِى وَ أَنْطِقْنِي بِالْهُدَى، وَ الْهَمْنِي التَّقْوَى»

ماه شريف رجب، شب جمعه، شب رحمت و مغفرت، شب زيارتى سالار شهيدان محبوب دل آدميان در آستانه ميلاد مسعود شخصيت بزرگ جهان اسلام مولای متقيان اميرالمومنين على عليه السلام و فرزندان معصومش صلواتى هديه بفرماييد. از نظر آيات قرآن، پيامبران و امامان، پدران معنوى ما هستند، قرآن مى- فرمايد: «أَبِيكُمْ إِبْرَاهِيمَ»، پدر شما ابراهيم است، پيغمبر صلی الله علیه وآله وسلم مى فرمايند: (من و على عليه السلام پدران شما هستيم). در دهه مبارک فجر هستيم، از خداوند مى خواهيم تا پدران انقلاب اسلامى ايران، بنيانگذار جمهورى اسلامى و رهبر عزيزمان را حفظ بفرمايد و ما را قدردان پدرانمان قرار بدهد، صلواتى عنايت بفرماييد. يك صلوات هم برای پدران خودتان بفرستيد.

امشب تفسير قرآن کریم سوره اسراء آیات ۲۳ تا ۲۵ را خدمتان عرض می کنم.

قرآن کریم مى فرمايد: «يُؤْتِي الْحِكْمَةَ مَنْ يَشَاءُ» (سوره بقره - فراز ابتدایى آیه ۲۶۹)، خدا حکمت را به هرکس که بخواهد، مى دهد، «وَمَنْ يُؤْتَ الْحِكْمَةَ فَقَدْ أُوتِيَ خَيْرًا كَثِيرًا» (سوره بقره - فراز دوم آیه ۲۶۹)، و به هرکسى که حکمت داده شود، در واقع خير فراوان داده شده است، اين حکمت، اين خير کثير چيست؟ ما در شب های جمعه قبل خيلى از وقتها برای معنی آيات از خود قرآن کمک گرفته ايم، مجموعه اى از آيات در سوره اسراء بيان شده است که ما در سه شب جمعه پيش رو خواهيم گفت، در پايان اين آيات خداوند مى فرمايد: «اینهایی که در این آيات گفته شد حکمت بود.» ما اسم اين سه برنامه پيش رو را حکمت های خداوند گذاشته ايم، حکمت چيست؟ به معنای خير فراوان است.

«اعوذ بالله من الشيطان الرجيم»

«وَقَضَى رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا» (سوره اسراء - آیه ۲۳)

«وَقَضَى رَبُّكَ»، در زبان عربى وقتى دستور مى دهند، فرمان مى دهند، چند کلمه را به کار مى برند، گاهى مى گویند: «أمر» يعنى فرمان داد، گاهى مى گویند: «حکم»، يعنى فرمان داد، گاهى مى گویند: «قضى» يعنى فرمان داد، فرقى چيست؟

در دادگاه‌ها زمانی که یک پرونده مطرح می‌شود و قاضی حکمی می‌دهد، ولی طرفین می‌دانند، این حکم، حکم قطعی نیست، یعنی اگر شکایت داشته باشند، این حکم به دادگاه تجدیدنظر می‌رود و دوباره تجدیدنظر می‌شود. آن حکم نهایی که دیگر برگشت ندارد به آن «قَضَى» می‌گویند.

«وَقَضَى رَبُّكَ» یعنی می‌گویند فرمانی داده است که دیگر برگشتی ندارد، قطعی است. این فرمان چیست؟ «أَلَا تَعْبُدُوا إِلَهًا إِلَّا يَآهُ»، جز او را نپرستید، جز خداوند خالق، بقیه همه مخلوقات او هستند، همه نیازمند هستند، همه محتاج هستند، خورشید، ستاره‌ها، ماه، درختان، خورشید، جنیان، سنگ‌ها، چوب‌ها، لایق پرستش نیستند، فقط خدا را بپرستید، «وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا»، و به پدر و مادر خود احسان کنید، احسان به چه معناست؟ از قول علامه طباطبایی (ره)، مفسر بزرگ اسلام و جهان تشیع که بیست جلد تفسیر المیزان را نوشته است، عرض می‌کنم، ابتدا به روح و روان این شخصیت بزرگ یک صلوات بفرستید. خواهش می‌کنم این کلمه را حفظ کنید، (احسان) یعنی کار خوبی را به شکل خوب انجام بدهید، گاهی وقت‌ها کارهای ما خوب است اما شکل انجام آن کار خوب نیست، مانند صادرات... گاهی تجار و بازرگانان ما محصول خوبی را صادر می‌کنند، ولی بسته‌بندی خوبی ندارد، مثلاً زعفران خراسان را زمانی در یک گونی می‌ریختند و آن گونی را به اسپانیا می‌فرستادند و اسپانیا آن گونی را نیم گرم، نیم گرم به اندازه قیمت آن زعفران بسته‌بندی به نام خودش صادر می‌کرد، اشکال کار ما چه بود؟ شکل صادر کردن بود، «وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا»، به پدر و مادر خود احسان کنید، مثلاً مریض هستند و به دکتر می‌خواهد بروند، می‌توانیم زنگ بزنییم تا ماشینی او را ببرد، اما نه... اگر خودم او را با احترام و با صبوری ببرم، احسان کرده‌ام، چرا که این شکل کار بسیار مهم است، البته که خود کار هم بسیار مهم است.

در چهارجای قرآن این آیه آمده است، در تمام این آیات هم لفظ والدین کنار خدا آمده است، خداوند ابتدا فرمود: «أَلَا تَعْبُدُوا إِلَهًا إِلَّا يَآهُ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا»، جز خدا را نپرستید و بعد احسان به پدر و مادر را بیان کرده است، امام رضا علیه‌السلام به ما یاد داده است، ای شیعیان ما، زمانی که قرآن می‌خوانید دقت کنید که چه موضوعی کنار چه موضوعی نشسته است، و بعد امام رضا علیه‌السلام این مثال را زدند که ببینید احسان به والدین کنار توحید آمده است، یعنی بسیار اهمیت دارد.

جوان‌های مکه به پیامبر اسلام زودتر از پدران و مادرانشان ایمان آوردند، زمانی که مسلمان شدند این آیه‌ها نازل شدند. به نظر شما به کدام پدر و مادر باید احسان کرد؟ پدر و مادر مسلمان یا پدر و مادر مشرک؟ البته که هر دو... جوان‌های مسلمان با پدر و مادرشان با احترام و محبت و با سلیقه رفتار

می کردند، پدر و مادرها زمانی که این رفتارها را می دیدند با خود می گفتند: «عجب!! چه دین خوبی، پدر و مادر را کنار خداوند گذاشته است.»

یک سوال دیگر، به پدر و مادر احسان کنیم یعنی به پدر و مادری که خوب است یا پدر و مادری که بد است هم باید احسان کرد؟ هر دو ... چه پدر و مادر صالح، چه پدر و مادر ناصالح، به هر دو باید احسان کرد، حالا جوانی می گوید: «این پدر و مادرم زود عصبانی می شود، مادرم حرف رکیک می زند، اینها وظایفشان را نسبت به من انجام نداده اند»، عیبی ندارد، وظیفه شمای فرزند این است که به پدر و مادرت احسان کنی. سوال سوم، به پدر باید بیشتر محبت کرد یا مادر؟ بله مادر ... در چهار جای قرآن در رابطه با والدین صحبت کرده است، اما در یک جای قرآن در یک خط ویژه در سوره احقاف در رابطه با مادر سخن گفته است، «**وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ إِحْسَانًا حَمَلَتْهُ أُمُّهُ**» (سوره احقاف - آیه ۱۵)، چرا؟ به دلیل دو خصلت بارداری و شیردهی که مادر دارد، در قرآن چنین سفارش شده است.

یک سوال قرآنی از پیغمبر پرسیدند: «یا رسول الله؛ این دو نفری که در قرآن سفارش شده اند، به کدامیک از آن دو نفر بیشتر احسان کنیم؟» پیغمبر فرمود: «بدون آنکه از پدر غافل شوید، بیشتر و زودتر به مادر محبت کنید.» سوال دیگر؛ باید به پدر و مادر احسان کرد، آیا منظور پدر و مادری است که زنده هستند یا پدر و مادری که از دنیا رفتند؟ قیدی ندارد، منظور هر دو است. شخصی از امام محمد باقر علیه السلام پرسید: «پدر و مادرم از دنیا رفته اند، آیا باز هم بر من حقی دارند؟» امام فرمود: «بله ...» یعنی ممکن است آن دنیا از من اعلام نارضایتی کنند؟ «امام باز فرمودند: «بله» «برای آنها چکار کنم؟» امام فرمودند: «قرآن بخوان، صدقه بده، نماز بخوان، هر کار خیری که به قصد آنها انجام می دهید به آنها می رسد.» روایت داریم هر کار خیری را که به نیت اموات انجام می دهید به صورت یک شیشه عطر درمی آید در حالیکه نام شما بر روی آن نوشته شده است به دست آن فوت شده می دهند و آن فرد می فهمد که چه کسی برایش آن کار خیر را فرستاده است.

باز در روایات داریم، شب های جمعه اموات دور هم جمع می شوند، قبل از آنکه دور هم جمع شوند، می آیند و روی دیوار خانه شان می نشینند و نگاه می کنند که آیا بازماندگان، همسر، خواهر، برادر ... کاری برای آنها انجام می دهند؟ بعضی از آنها با حسرت و دست خالی برمی گردند، مخصوصا شب جمعه، صبح جمعه برای آنها هدایایی بفرستیم، بسیار خوب؛ الان که یادمان هست دعایی کنیم، خداوندا برای گذشتگان، شهیدان عزیز، علمایی که ما را هدایت کرده اند، مخصوصا والدین این جمع رحمت را سرازیر بفرما. ما امشب آمده ایم زیارت امامزادگان، ثواب این زیارت را به روح آنها برسان.

«وَبِأَلْوَالِدَيْنِ»، (ب) به چه معناست؟ معمولا در زبان فارسی همان (به) معنا می‌شود، ولی چند جور (ب) در زبان عربی داریم، یک (باء الصاق) هست، الصاق به معنای چسباندن است، خدمتی که ما به پدر و مادر می‌کنیم، «بِأَلْوَالِدَيْنِ»، یعنی باید چسبیده و بدون واسطه باشد، یک گونی برنج را برایش ببر نه اینکه خودت بفرستی، خودت به حمام ببر، خودت رانندگی کن، خودت به بیمارستان ببر، «وَبِأَلْوَالِدَيْنِ»، او ببیند که برایش عرق می‌ریزی، کیف کند که چه بچه‌هایی تربیت کردم، از امام صادق علیه السلام پرسید: «هر دری را می‌زنم با در بسته روبه‌رو می‌شوم، گره به کارم افتاده است.» امام پرسیدند: «مادر یا پدر داری؟ آنها پیش خدا خیلی عزیزاند، برو به آنها بگو و از خدا کمک بخواه»، گفت: «نه ندارم، نه پدر و نه مادر» امام صادق علیه السلام فرمودند: «وضو بگیر و به سر قبر آنها برو، دو رکعت نماز بخوان، دستهایت را به سمت آسمان بگیر و توسل کن، بگو به حق پدرم، به حق مادرم کمک کن.» توسل به چه معناست؟ یعنی وسیله آوردن در پیشگاه خدا، این را چه کسی گفته است؟ خود خدا ... در کجا گفته است؟ آیه ۳۵ سوره مبارکه مائده، «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَابْتَغُوا إِلَيْهِ الْوَسِيلَةَ»، «وَابْتَغُوا»، یعنی پیدا کنید، برای تقرب به سوی خدا، وسیله را پیدا کنید. از پیغمبر پرسیدند: «ای پیغمبر خدا، منظور از وسیله که در این آیه آمده است، چیست؟» پیغمبر فرمودند: «منظور این کتاب (قرآن) است، قرآن وسیله است.» ما شب‌های احیاء چه می‌کنیم؟ ابتدا این کتاب را رو به روی صورتمان باز می‌کنیم و سپس روی سرمان می‌گیریم، به این توسل می‌گویند. دوباره پرسیدند: «یا رسول الله جز قرآن وسیله دیگر چیست؟» فرمودند: «من وسیله هستم، علی علیه السلام، فاطمه سلام الله علیها، حسن علیه السلام، حسین علیه السلام وسیله هستند، مسجد، پدر و مادر، شهدا، مومنین وسیله هستند.»

مثلا همین امامزادگانی که ما در کنارشان هستیم، خدایا به حق سیدالکریم علیه السلام گره از کار ما باز کن. به حق فاطمه بنت اسد سلام الله علیها که چنین فرزندی به جامعه بشری عرضه داشت، خدایا گره از کار ما باز کن، زن و شوهرهایی که فرزندی ندارند، خدایا به حق مولود روز شنبه فرزندان سالم و صالح مرحمت بفرما.

پدر و مادر چند جور هستند، پدر و مادرهای جوان، پدر و مادرهای پیر ... به کدام باید بیشتر احسان کنیم؟ «إِمَّا يَبْلُغَنَّ عِنْدَكَ الْكِبَرَ أَحَدُهُمَا أَوْ كِلَاهُمَا» (سوره اسراء - آیه ۲۳)، اگر یکی از آنها یا هر دو پیر شدند، باید توجه بیشتر به آنها کرد، پیرها ویژگی‌هایی دارند، کم حوصله و فراموشکار، پرتوقع و دلشکسته می‌شوند، این ما هستیم که باید حوصله به خرج بدهیم، اگر پدر و مادرهایتان به سن پیری رسیدند، «فَلَا تَقُلْ لَهُمَا أُفٍّ»، یعنی بی‌احترامی نکنید، «أَفٍّ» کمترین بی‌احترامی در

زبان عربی است، به زبان فارسی بخواهیم بگوییم، می شود (آه) نه، نه ... این کلمه را نگو. « **وَأَلَّا تَنْهَرَهُمَا**»، از خانهات بیرونش نکن ، نگو به آسایشگاه برو . « **وَقُلْ لَهُمَا قَوْلًا كَرِيمًا**»، با آنها احترام-آمیز سخن بگویند. مثلاً می گوید: « این پدر ما، پدرمان را درآورده است!! » دو روز پیش به او زنگ زده ام ، می گوید دو ماه است که به ما زنگ نزدی، عیبی ندارد ، طبع پیری همین است ، یادش می-رود ، شما نباید ناراحت شوی ، نباید دلخور شوی، مثلاً می گوید : « همین ده روز پیش به حسابش پول واریز کردم، می گوید شش ماه است که به من پول نداده ای ، « نباید عصبانی شوی، نباید کلمه تندی بگویی، حاج آقا قرائتی، استاد بنده، پیشنهادش این است، الان که خانه سازی های انبوه داریم، مثلاً ۱۰۰ دستگاه، ۲۰۰ دستگاه خانه می سازند و مکان هایی را در همانجاها مثل سالنی می سازند که اگر عزایی، عروسی یا میهمانی داشتند آنجا بتوانند مراسم بگیرند، حاج آقا قرائتی پیشنهادش این است، حالا که شما ۲۰۰ واحد دستگاه می سازی، ۲۲۰ واحد بساز، ۲۰ تای آن را برای سالمندان بساز، سالمندانی که فرزندانشان در همین مجتمع زندگی می کنند، ولی این پدر یا مادر پیر نمی توانند با آنها زندگی کنند، در همین مجتمع بتوانند کنار آنها زندگی کنند.

« **وَإِخْفِضْ لَهُمَا جَنَاحَ الذَّلِّ مِنَ الرَّحْمَةِ** » (سوره اسراء - آیه ۲۴) ، « **جَنَاحٌ** یعنی بال، پرندگان بال دارند، می فرماید: « بالهای فروتنی را از روی محبت نه رودربایستی مقابل پدر و مادر بیفکن. » چند چیز را تا الان از آیات یاد گرفتیم.

۱. به پدر و مادر احسان کنید.

۲. به پدر و مادر احترام کنید.

۳. به پدر و مادر تواضع کنید.

مثلاً شما مهندس هستید و پدرتان شش کلاس سواد دارد، بد است باد به غبغب بیندازیم که من مهندس پتروشیمی هستم، من دکتر هستم، من فوق لیسانس هستم، با پدرش آمده است ولی او را معرفی نمی کند. چه خیرت است؟ هرچه که هستی، فرزند این پدر، فرزند این مادر هستی.

عید غدیر خم جمعی در جماران به دیدن امام خمینی (ره) رفته بودند. وزیری هم در آن جمع بود که برای صحبت کردن نوبت به او رسید، عید را به امام تبریک عرض کرد و گفت : « این فرد هم پدرم هست ، امام گفت: « پس چرا جلوتر از پدر راه می روی ؟ وزیر هستی که باش!! » خود حضرت امام ، در ۱۲ بهمن ماه ، از هواپیما پیاده شد، در فرودگاه مهرآباد، برادر بزرگ ایشان هم به استقبال آمدند ، حالا این دو برادر می خواهند وارد سالن شوند و ملت ایران هم منتظرند، ایشان فرمودند: « برادر بزرگتر همانند پدر است. من مسلمانم، مسلمان باید سبک زندگیش اسلامی باشد. »

با خدا باش و پادشاهی کن بی خدا باش و هرچه خواهی کن

ما وظیفه‌مان پدر داری و مادر داری است، وظیفه‌مان این است. « **وَ اخْفِضْ لَهُمَا جَنَاحَ الذَّلِّ مِنَ الرَّحْمَةِ**»، از روی عشق در برابر پدر و مادر تواضع کن. « **وَقُلْ**»، و بگو، « **رَبِّ اَرْحَمُهُمَا كَمَا رَبَّيَانِي صَغِيرًا**»، امام زین‌العابدین علیه‌السلام این آیه را در دعای ابوحمزه ثمالی گنجانده است، خوب است این دعا را در قنوت نمازهایمان بخوانیم. (**اَللّٰهُمَّ اغْفِرْ لِيْ وَلِوَالِدَيَّ وَارْحَمَهُمَا كَمَا رَبَّيَانِي صَغِيرًا** اجزیهما بِالْاِحْسَانِ اِحْسَانًا وَبِالسَّيِّئَاتِ غُفْرَانًا)، یعنی خدایا همانگونه که این پدر، این مادر در کودکی به من محبت کرد، مرا تربیت کرد، به من عشق ورزید، حالا که پیر شده است، به من کمک کن تا من به آنها خدمت کنم. جملاتی که امام زین‌العابدین علیه‌السلام به این آیه اضافه کرده است به این معنی است، (اجزیهما) یعنی پاداش بده، اگر نیکوکاری کردند به آنها پاداش بده، پاداش آنها را زیاد کن، اگر گناهکار بودند، گناهانشان را بیامرز.

« **رَبِّكُمْ اَعْلَمُ بِمَا فِيْ نَفْسِكُمْ**» (سوره اسراء - آیه ۲۵) خدا می‌داند که در دل شما چه می‌گذرد. بعضی‌ها از پدر و مادرها خسته شده‌اند، پدر و مادرها پیر شدند و همه‌اش مریض هستند، همه‌اش دکتر هستند، نمی‌توانند حتی خود را کنترل کنند، خیلی سخت شده است، خدا از دل آن بچه‌ها باخبر است، بعضی اوقات بدشان نمی‌آید که استغفرالله اتفافی بیفتد، خدا از دل شما باخبر است، « **اِنْ تَكُوْنُوْا صٰلِحِيْنَ**»، اگر قصدهایتان خوب باشد هم خداوند می‌داند. « **فَاِنَّهٗ كَانَ لِلْاُوْٰبِيْنَ غُفُوْرًا**»، اگر از این فکرهای بد کردید هم توبه کنید، خداوند توبه کنندگان را می‌آمرزد.

سالار شهیدان حضرت امام حسین علیه‌السلام این قصه را تعریف کرده است، علامه مجلسی در کتاب بحارالانوار جلد ۹۲، صفحه ۲۶۲ این قصه را از قول امام حسین علیه‌السلام نقل کرده است، امام حسین علیه‌السلام می‌فرماید: « شبی تاریک در خانه خدا، طواف می‌کردیم، جوانی را دیدم که بسیار جانسوز ناله می‌کند، پدرم مرا صدا زد: حسین جان، یک گناه کار پشیمان است، برو ببین چه مشکلی دارد؟ امام حسین علیه‌السلام پیش جوان آمد و از او سوال کرد چه اتفاقی افتاده است؟ همه دلها را با این اشکها لرزاندی، جوان گفت: من قصه ای دارم، به پدرم خیلی بد کردم، من اهل گناه و بدی بودم، هرچه پدرم مرا نصیحت می‌کرد و اندرز می‌داد لجاجت می‌کردم، تا پولی را برای کار بدی پیدا کردم، می‌دانستم آن پول در کجای خانه است، پدرم نمی‌گذاشت آن پول را بردارم، برای همین کتکش زدم، انداختمش و پول را برداشتم و کار خودم را انجام دادم، پدرم مرا نفرین کرد، فلج شدم، آمدم پیش پدرم و گفتم: پدر من، درست است من آدم بدی هستم ولی من فرزند هستم آیا باید مرا نفرین کنی؟ پدرم گفت: خیلی دلم را شکستی، آمدم مگه پرده خانه خدا را گرفتم و تو را نفرین کردم، گفتم:

پدرجان، تو پدر هستی، حالا هرچه من بد، یک بار دیگر دعا کن تا من شفاء بگیرم، گفت نمی‌شود، تنها یک راه دارد، اسم مرا در کاروانی بنویس و من را به مگه ببر، دوباره همان پرده خانه خدا را بگیرم و با همان حال دعا کنم، تا ان شاء الله سلامتی برگردد، من هم چنین کردم و دوتایی راهی مگه شدیم، اما در راه حادثه‌ای پیش آمد و پدرم از دنیا رفت، الان وضعم این است، امیرالمومنین فرمودند: یک دعایی است، پیغمبر به من یاد داده است، اسم اعظم خداوند در این دعا هست، این را بخوان، شفاء پیدا می‌کنی، معلوم می‌شود آن فرد واقعا عذرخواه بوده است. جوان دعا را خواند و پیغمبر را در خواب دید، پیغمبر به بدن او دست کشید و از خواب بیدار شد، همه دیدند گریه می‌کند، فهمیدند که سالم شده است، اسم آن دعا چیست؟ دعای مشلول که در مفاتیح هست. «

آقایان، خانم‌ها ما امشب گفتیم حضرت علی علیه السلام و پیغمبر صلی الله وعلیه و آله وسلم پدر ما هستند، امام زمان عجل الله تعالی فرجه، امام رضا علیه السلام، امام صادق علیه السلام پدران ما هستند، آیا از ما راضی هستید؟ همین امشب امامزادگان را واسطه قرار بدهیم، ای امام زمان عجل الله تعالی فرجه به ما اینطور گفتند که هفته‌ای دوبار پرونده اعمال ما به دست شما می‌رسد، ما شرمنده شما هستیم، ما به ظاهر، به شعار مسلمان هستیم، ولی شرمنده شما هستیم، ما را ببخش. ای پدر قرآنی ما برای ما دعا کن.

خدایا شب جمعه است، ماه رجب است و گناهان ما فراوان است، (الهی بحق محمد و علی و فاطمه و الحسن و الحسين و تسعة المعصومین من ذریه الحسین، بدماء شهدائنا و بحق امام زماننا یا الله یا رحمن یا رحیم یا مقلب القلوب ثبت قلوبنا علی دینک) خدایا در این شب عزیز ما را ببخش و بیامرز، گذشتگان را رحمت فرما، بر مقام شهیدان بیفزا، دعاهایی که می‌فرمایند به استجابت برسان، ما را اهل نیایش قرار بده، بیماران لباس عافیت بپوشان، امانتی را که امام و شهیدان به ما سپردند، به ما کمک کن به نسل بعد بسپاریم، رهبر عزیزمان، کشور عزیزمان، مردم عزیزمان را از هر گزندی مصون بدار، به روان پاک شهیدان صلواتی عنایت بفرماید.